

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed e-Journal & Indexed
International Refereed Journal

ISSN
2687-5640

2020 Haziran / June
Cilt / Vol: 4
Sayı / Issue: 4

PREMIUM SOSYAL BİLİMLER E-DERGİSİ

Açık Erişim ve Dizinli e-Dergi

Uluslararası Hakemli Dergi

Bilim dünyasının değerli insanları,

(PEJOSS) Dergisi; bilimsel yöntemlerle üretilmiş ve sağlam teorik temellere dayalı bilgilerin sosyal ve beşeri bilimlerle ilgili sorunsallara çözüm üretmek ve yeni yaklaşımları tanıtarak katkı sağlamak amacıyla 2017 yılında yayın hayatına başlamış açık erişime sahip uluslararası, hakemli e-dergi; ayrıca akademik yazı ve düşünce ile meşgul olan herkesin söz söyleyebileceği sosyal bilim platformudur.

PEJOSS'da alanında etki sağlayacak ulusal ve uluslararası portreler, güncel meseleler ve makaleler yer almaktadır. Sizlerin de özverili çalışmaları ve desteği ile PEJOSS dergisinin dördüncü sayısı ile huzurlarınızdayız. Göstermiş olduğunuz ilgi, değerli katılım ve katkılarınızdan dolayı minnettarız. Akademik hayata bir nebze katkı sunmak üzere çıkmış olduğumuz bu yolculukta, PEJOSS ailesi olarak sizinle birlikte çalışmanın gurunu yaşamaktayız. Dünya genelinde ülkelerin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yaşamlarını alt üst eden ve insanlık tarihinin en zorlu dönemlerinden birisinin yaşandığı şu sıralarda bilime ve insanlığa katkı sağlayan bilim dünyasının siz değerli üyelerine teşekkürü borç bilmekteyiz. Bilim dünyasının siz değerli üyelerini yayın, danışma ve hakem kurulu ile yazar olarak yanımızda görmek; ayrıca görüş ve önerilerinizle bizleri en mükemmele ulaştırma noktasında yönlendirmeniz bizlere daha da güç katmaktadır. Bu bağlamda;

Kuruluş aşamasından bu yana PEJOSS ailesi mensubu olarak emek veren dergi yönetim kurulundaki değerli hocalarımıza,

Gerek yurt içi, gerekse yurtdışından bizleri kırmayarak, danışma, yayın ve hakem kurulunda yer alan ve uzmanlık alanları ile bizlere katkı sağlayan kıymetli hocalarımıza, talep ve önerileri ile sosyal bilimlerin farklı disiplinlerde görev yapan akademik camia mensubu tüm mesai arkadaşlarıma en içten teşekkürlerimi bir borç bilirim.

PEJOSS Dergisi olarak vereceğiniz her türlü destekten dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU
Editör

JENERİK / GENERIC PAGE

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES (PEJOSS) uluslararası hakemli bir dergi olup Haziran 2020 tarihinden itibaren ayda bir yayınlanacaktır.

PEJOSS Dergisi, sosyal bilimlerin her alanından yazı yayınlayan bir dergidir. Bu çerçevede özgün bilimsel makaleler, çeviriler, çeviri-yazılar, röportajlar, kitap, makale, sempozyum, panel ve bilimsel etkinlik tanıtma çalışmaları ile nekroloji metinleri yayımlar. Ayrıca, sunulduğu yer, toplantı ve tarihin kaydedilmesi ile başka bir yerde yayınlanmamış olması şartıyla sempozyum bildirimleri de yayınlanabilir. Ancak bu yayın etkinliğinden kaynaklanması muhtemel herhangi bir sorunun sorumluluğu yazara aittir. Yayınlanması için PEJOSS Dergisi'ne gönderilen yazıların basım ve yayın hakları dergiye devredilmiş olur. Bu yazılar dergi yönetiminden izin alınmaksızın bir başka yayın organında yayınlanamaz, çoğaltılamaz ve kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

PEJOSS Dergisi, yayınlamış olduğu metinleri çeşitli mecralarda yayınlayabilir. PEJOSS Dergisi'ne gönderilmiş yazılardan kaynaklanması muhtemel herhangi bir yasal, hukuksal, ekonomik ve etik sorumluluk, söz konusu yazı yayınlanmış olsa bile yazarlarına aittir. Dergi herhangi bir yükümlülük kabul etmez.

PEJOSS Dergisi'nin yayın dili Türkçe olmakla birlikte İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça, Farsça vb. dillerden gelen yazılar da değerlendirmeye tabi tutulur ve hakemler tarafından yayımlanması uygun görüldüğü takdirde yayınlanır.

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Ali AZAD	United Arab Emirates University / UNITED ARAB EMIRATES
Prof. Dr. Emmy INDRAYANI	Gunadarma University / ENDONEZYA
Prof. Dr. Erdiñ TUTAR	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Hasan Güner BERKANT	Yozgat Bozok Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. İsmail BAKAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Jayesh KUMAR	Indira Gandhi Institute of Development Research / INDIA
Prof. Dr. Marek GRUSZCZYNSKI	Warsaw School of Economics Warsaw /POLAND
Prof. Dr. Mbodja MOUGOUÉ	Wayne State University / USA
Prof. Dr. Mevlüt KARAKAYA	Gazi Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Milind SATHYE	University of Canberra / AUSTRALIA
Prof. Dr. Mohga BASSIM	Buckingham University / UNITED KINGDOM
Prof. Dr. Muhsin KAR	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Murat TUNCER	Fırat Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Nor Asiah ABDULLAH	Multimedia University / MALAYSIA
Prof. Dr. Partha SARKAR	The University of Burdwan / INDIA
Prof. Dr. Recep KÖK	Dokuz Eylül Üniversitesi / TÜRKİYE

YAYIN KURULU / PUBLICATION BOARD

Prof. Dr. Adnan ÇELİK	Selçuk Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Haluk DUMAN	Aksaray Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Jayesh KUMAR	Indira Gandhi Institute of Development Research / INDIA
Prof. Dr. Marek GRUSZCZYNSKI	Warsaw School of Economics Warsaw / POLAND
Prof. Dr. Mbodja MOUGOUÉ	Wayne State University / USA
Prof. Dr. Milind SATHYE	University of Canberra / AUSTRALIA
Prof. Dr. Mohga BASSIM	Buckingham University / UNITED KINGDOM
Prof. Dr. Muhsin KAR	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Mustafa TASLIYAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Mücahit KAĞAN	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi / TÜRKİYE
Prof. Dr. Nor Asiah ABDULLAH	Multimedia University / MALAYSIA
Prof. Dr. Partha SARKAR	The University of Burdwan / INDIA
Prof. Dr. Tahir AKGEMCI	Selçuk Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Dr. Aydoğan SOYGÜDEN	Erciyes Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Dr. Ayten MEHDİYEVA	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi / AZERBAYCAN
Doç. Dr. Besa Havziu İSMAILİ	Sate University of Tetova / MAKEDONIA
Doç. Dr. Deniz DEMİRARSLAN	Kocaeli Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Dr. Emine ERATAY	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Dr. Fethi KAYALAR	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Dr. Hasan LÖK	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Hüseyin Bülent AKDENİZ	Anadolu Üniversitesi / TÜRKİYE
Doç. Dr. Morsheda HASSAN	Grambling State University / USA
Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ	Gaziantep Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Abuzer KALYON	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Berna TURAK KAPLAN	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Furat AKDEMİR	Düzce Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Melda Medine SUNAY	Bursa Teknik Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Özgül UYAN	İstanbul Aydın Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Ülkü GEZER	Haliç Üniversitesi / TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Zerrin TAN	Trakya Üniversitesi / TÜRKİYE

İNDEKSLER / INDEXED & IN LISTED

Aykut SOYLU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, Kahramanmaraş / Türkiye

Citation: Soylu, A. (2020). İhlas. *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 4(4),20-21.

Yazar: Doç. Dr. Ahmet ABAY

Kitap: *İhlas*

Düşün Yayıncılık, İstanbul 2019, 104s.

Her şeyi Allah'tan beklemek, ondan istemek, onun için istemek, ondan bilmek, ona dayanmak, onun rızasını esas maksat yapmak ve yaşadığı kullukta hesap-kitap, menfaat beklentisine girmemek, dini yalnız Allah'a has kılmak, safileştirmek gibi öze dönmeyi ifade eden ihlas kavramı, Kur'an'ın üzerinde titizlikle durduğu kavramlardan olup, belki de neticeleri itibariyle en önemlilerindedir. Zira ihlas, ibadetin ruhu şeklinde ifade edilmiştir. İbadet ise insanın yaratılış gayesi olması hasebiyle, bu bağlamda ihlas kavramı son derece önem arz etmektedir. İhlas kavramı bu kadar önemliyken, bu kavramı asli haliyle vahyin dilinden anlamak da hayati bir önem arz etmektedir. Tanıtımını ve değerlendirmesini yapacağımız “ihlas” kitabının önsözünde yazar Doç. Dr. Ahmet Abay birçok Kur'anî kavram gibi ihlas kavramının da kavram kargaşasından etkilendiği uyarısında bulunarak bunun önüne geçilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yazar ön sözünü, bu çalışmasındaki tek arzusunun ihlasın Kur'anî anlamını gündeme taşımak olduğunu ifade ederek nihayetlendiriyor.

Kitabın giriş bölümünden sonra, alt başlıkları olmakla beraber "Lügavî Çerçeve", "Nazarî Çerçeve" ve "Kur'anî Çerçeve" şeklinde üç ana başlık halinde İhlas kavramı ele alınmış ve sonuç bölümü ile bitirilmiştir. Ayrıca kitabın kaynakça kısmının da oldukça geniş bir yelpazeye sahip olduğu görülmektedir.

Giriş bölümünde ihlas kavramının öneminden ve tarihi süreçte esas anlamından uzaklaştırıldığından bahsedilirken, Müslümanların üzerine titremesi gereken bir olgu olarak imana dair her şeyin ihlas ile anlam kazanacağı vurgulanmıştır.

Lügavî çerçeve bölümünde ihlasın sözlük anlamından, semantik yapısından ve anlam zenginliğinden bahsedilmiştir.

İhlasın semantik yapısı bölümünün bir alt başlığı olarak, ihlasın Kur'an semantiği kısmında, Kur'an'ı Kerim'de 31 ayette ihlas kelimesinin geçtiği ve bu ayetlerde kullanıldığı manalar nazara verilmiştir ki bu çalışmanın asıl amacı olması dolayısıyla önem arz etmektedir.

Lügavî çerçeve bölümünün başka bir alt başlığı olan ihlas kavramının tarihsel süreci kısmında ise, ihlas kavramının insanlık tarihi kadar eski olduğu, İblis'in Hz. Adem'e secde etmeme mevzuunun anlatıldığı kıssadan örnek verilerek belirtilmiştir. Ayrıca Kur'an'daki diğer Peygamber kıssalarından da örnekler verilmiştir.

Lügavî çerçeve bölümünün son alt başlığında ise ihlas kavramının hadis, fıkıh, tasavvuf ve edebiyatta kullanıldığı anlamları ve mahiyeti konusunda kaynaklardan örnekler verilerek işlenmiştir.

İhlas kavramının Nazarî çerçevesi bölümünde ilk olarak ihlas gerekli midir? Sorusu bağlamında ihlasın ne kadar gerekli olduğunu vurgulamakla beraber; hangi ihlas? Nasıl bir ihlas? Sorusuyla da Kur'an'da ve sünnette mahiyetini bulmuş ihlasın nitelikleri sıralanmıştır.

Ayrıca;

- ❖ İhlasın kalple ilgili bir amel olduğu,
- ❖ İhlaslı olmak adına neler yapılması gerektiği,
- ❖ İhlasın tevhid ile ayrılmaz iki kavram olduğu,
- ❖ İhlasın imtihan edilmeden ihlas olmayacağı,
- ❖ ihlas ile sevgi kavramının birbiriyle olan bağı,
- ❖ Niyette ihlaslı olmanın ibadetin ön şartı olduğu,
- ❖ İhlas ve samimiyetin birbirlerine yakın anlamları olmakla beraber, samimiyetin ihlasın meyvesi olarak ifade edilebileceği,
- ❖ Bütün ameller gibi duanın da ihlas ile yapılması gerektiği,
- ❖ Tövbenin kabul şartlarının iman ile birlikte ihlas ve samimiyet olduğu,
- ❖ İhlasın başta dünya, şeytan, nefis, heva ve ülfet gibi düşmanlarının olduğu,

başlıklar halinde ihlas-insan ilişkisi açısından değerlendirilmiştir.

İhlas kavramının Kur'anî çerçevesi bölümünde, ilk olarak Kur'an'ı Kerim'de ihlas kelimesi ile din kavramlarının birlikte kullanıldığı, tüm ayetlerde dinin Allah'a has kılınması gerektiği ve halis dinin Allah'a ait olduğu vurgusu yapılmıştır. Bu kısımda, ihlasın şirki reddetmedeki önemi üzerinde durulmuştur.

Sonuç olarak yazar, ihlas kavramını Kur'anî bir perspektifle ele almış olup, ayetler ışığında, bağlamından koparmadan nesnel ifadelerle açıklamıştır. İhlas kavramının insan hayatına dokunan yönlerini, sosyal ilişkilere olan etkisiyle bağlantı kurarak okuyucunun idrakine sunmuştur.